

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 400/08-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. decembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. R., P., zastúpeného advokátom JUDr. I. G., P., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 12 Európskej sociálnej charty postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 284/2007 a jeho rozsudkom z 19. februára 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. R. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. mája 2008 faxom a následne 29. mája 2008 poštou doručená sťažnosť M. R., P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 12 Európskej sociálnej charty postupom Krajského súdu

v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 284/2007 a jeho rozsudkom z 19. februára 2008.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na Okresnom súde Prievidza (ďalej len „okresný súd“) domáhal proti žalovaným v 1. a 2. rade náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia pre chorobu z povolania. Odporca v 2. rade uhradil sťažovateľovi za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 48 000 Sk (400 bodov x 60 Sk x 2). Sťažovateľ sa žalobou domáhal ďalšieho 10-násobku základného počtu bodov zistených lekárom (400). Konanie na okresnom súde bolo vedené pod sp. zn. 12 C 138/06. Rozsudkom z 25. júna 2007 okresný súd priznal sťažovateľovi ďalší 4-násobok a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom krajský súd rozsudkom č. k. 17 Co 284/2007-134 z 19. februára 2008 rozhodol tak, že prvostupňový rozsudok okresného súdu potvrdil.

V sťažnosti sťažovateľ okrem iného uviedol: *„V dôsledku choroby z povolania som stratil pôvodnú prácu baníka na produktívnom pracovisku. Obmedzený som i v oblasti spoločenskej - uplatnenia sa na trhu práce a pracovného zaradenia. Je síce pravda, že je mi poskytovaná úrazová renta, ale táto vlastne predstavuje istým spôsobom len finančné vyrovnanie medzi mojím pôvodným zárobkom a zárobkom dnešným. Nezahrňa vôbec odškodnenie morálne, keď ja som získal nejaké vzdelanie, skúsenosti, nejakú pozíciu v pracovnom kolektíve a na pracovisku. Túto som stratil. Nikdy ju nezískam na žiadnom inom pracovisku práve z dôvodov zdravotného postihnutia. Teraz musím vykonávať menej platené, menej zaujímavé práce a nemôžem sa realizovať ani výkonom práce. Nenájdem si žiadnu zaujímavejšiu prácu. To samozrejme vplýva na mňa vlastne aj psychicky. Moja pozícia nie je taká, ako by mala byť a cítim sa neistý. Výber pracovného miesta, kde sa môžem uplatniť, je obmedzený. Nemôžem prihliadať na to, či ma niektorá práca zaujíma viacej alebo výslovne nebaví. Musím zobrať, čo príde.*

Vzhľadom k vyššie uvedeným dôvodom sa domnievam, že so mal dostať vyššiu náhradu a to najmenej tak, ako som požadoval v žalobe...

Podstata mojej sťažnosti spočíva v jej ústavnom rozmere. Viem, že ústavný súd nie je oprávnený preskúmať konkrétne rozhodnutia všeobecných súdov a konkrétne ich právne

názory. Mám však za to, že má právomoc a povinnosť ich preskúmať, pokiaľ majú ústavnoprávny rozmer.

Takýto rozmer vidím v ochrane zdravia a v sociálnych istotách zdravotne postihnutých, vyplývajúcich najmä z Ústavy Slovenskej republiky a medzinárodných a európskych dohôd, ku ktorým sa Slovenská republika zaviazala.

Na uvedené som poukázal najmä v ods. 7 môjho odvolania. Ako som už uviedol i Krajský súd v Trenčíne je viac zaťažovaný agendou zdravotne postihnutých oproti iným súdom Slovenskej republiky a z tohto dôvodu si myslím, že náhrady škody vyplývajúce z tohto titulu priznáva v nižšej výške ako by boli náhrady primerané...

Najmä v rámci Európskej únie by táto náhrada bola podstatne vyššia. Pri rozhodovaní súdov nebola zohľadnená skutočná ujma, ktorú som ja utrpel, oproti narastajúcim životným potrebám.“

Na základe uvedeného sťažovateľ tvrdí, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 284/2007 a jeho rozsudkom z 19. februára 2008 boli porušené jeho základné práva podľa v čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 12 Európskej sociálnej charty.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 284/2007 a jeho rozsudkom z 19. februára 2008 boli porušené jeho základné práva podľa v čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 12 Európskej sociálnej charty, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil, aby v nej znova konal a rozhodol, a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania v sume 7 941 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05).

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 12 Európskej sociálnej charty postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 284/2007 a jeho rozsudkom z 19. februára 2008.

Podľa čl. 36 písm. c) ústavy zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci.

Podľa čl. 38 ods. 2 ústavy mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie.

Podľa 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Podľa čl. 40 ústavy každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 12 Európskej sociálnej charty na zabezpečenie účinného výkonu práva na sociálne zabezpečenie sa zmluvné strany zaväzujú:

1. vytvoriť alebo udržiavať systém sociálneho zabezpečenia,
2. udržiavať systém sociálneho zabezpečenia na uspokojivej úrovni, najmenej na takej úrovni, akú vyžaduje ratifikácia Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce číslo 102 o minimálnych normách sociálneho zabezpečenia,
3. usilovať sa o postupné pozdvihnutie úrovne systému sociálneho zabezpečenia,
4. uskutočniť kroky uzatváraním príslušných bilaterálnych alebo multilaterálnych dohôd alebo inými prostriedkami v rámci podmienok ustanovených týmito dohodami, aby sa zabezpečilo:
  - a) rovnaké zaobchádzanie každej zmluvnej strany s ich vlastnými štátnymi príslušníkmi ako so štátnymi príslušníkmi ostatných zmluvných strán, ak ide o práva na sociálne zabezpečenie vrátane zachovania dávok vyplývajúcich zo zákonodarstva sociálneho zabezpečenia, bez ohľadu na akýkoľvek pohyb chránených osôb medzi územiaми zmluvných strán,

b) poskytovanie, zachovanie a opätovné nadobudnutie práv zo sociálneho zabezpečenia takými prostriedkami, ako je sčítavanie dôb poistenia alebo zamestnania získaných podľa zákonodarstva každej zo zmluvných strán.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 284/2007 a jeho rozsudkom z 19. februára 2008, ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

Otázka posúdenia prípustnosti „náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia“ je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom krajského súdu vysloveným v napadnutom rozhodnutí č. k. 17 Co 284/2007-134 z 19. februára 2008 týkajúcim sa náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v súvislosti s priznanou chorobou z povolania.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu okrem iného vyplýva, že:

„V prejednávanej veci nárok vznikol vo vyčísliteľnej forme vydaním lekárskeho posudku dňa 21. 3. 2005, preto súd prvého stupňa správne ustálil pasívnu vecnú legitimitáciu odporcu v 2), pretože ak vznikol nárok navrhovateľovi po 1. 1. 2004, ustanovenie zákona č. 461/2003 Z. z. sa aplikujú bezvýnimočne.

Ustanovenie § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/65 Zb. umožňuje výšku odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v prípadoch hodných osobitného zreteľa primerane zvýšiť.

Pre posúdenie rozsahu mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia prvostupňový súd vykonal dokazovanie, okrem iného aj lekárskou správou, ako aj znaleckým posudkom a vypočul navrhovateľa ako aj svedkov... Zistil tak, že v dôsledku choroby z povolania navrhovateľ nemôže zaťažovať horné končatiny, nemôže pracovať v chladnom prostredí, vo vlhku, v riziku vibrácií, schopný je len ľahších fyzických prác, nemôže vykonávať vo väčšom rozsahu domáce práce, prácu v záhrade. V obmedzenom rozsahu sa môže venovať rybačke. Zhoršenie zdravotného stavu subjektívne pociťuje trpnutím rúk, pre chorobu z povolania nemôže plávať, takmer vôbec bicyklovať, hrať stolný tenis a podobne.

Takto zistené skutočnosti prvostupňový súd vyhodnotil v zmysle zásad upravených v ust. § 132 O. s. p. tak, že v dôsledku choroby z povolania stratil navrhovateľ možnosť plnohodnotne sa uplatniť na trhu práce, resp. vykonávať prácu, na ktorú získal kvalifikáciu, pričom nemôže vykonávať žiadne ťažšie práce, a teda choroba z povolania výrazne obmedzuje navrhovateľa v jeho osobnom, rodinnom a spoločenskom živote, aj keď sa na týchto obmedzeniach podieľajú ďalšie prekonané úrazy z roku 1993 a 2003. V dôsledku takýchto zistení potom považoval okresný súd za primerane zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 4-násobok. Okresný súd správne poukázal na to, že navrhovateľ sa ani v minulosti aktívne spoločenského života nezúčastňoval, je schopný postarať sa sám o všetky životné, osobné úkony a môže sa, aj keď s obmedzeniami, venovať takmer všetkým aktivitám, ktorým sa venoval aj predtým. Predpoklady pre posúdenie dôvodov hodných osobitného zreteľa pre výnimočné zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle ust. § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/65 Zb. preto boli predmetom hodnotenia dôkazov, pričom v odvolacom konaní neboli zistené žiadne

skutočnosti, pre ktoré by bol dôvod spochybníť postup súdu v súvislosti s hodnotením vykonaných dôkazov. Keď prvostupňový súd vykonal dokazovanie v primeranom rozsahu, svoje dokazovanie vyhodnotil podľa § 132 O. s. p. a správne aplikoval predpisy hmotného práva, bolo potrebné rozsudok okresného súdu v napadnutej časti potvrdiť.“

Podľa názoru ústavného súdu právny názor krajského súdu o výške náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v danej veci je zdôvodnený dostatočným spôsobom, krajský súd na zásadné námietky sťažovateľa zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť.

V každom prípade tento postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

Ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia uvedeného základného práva, reálnosť ktorej

by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a sťažovateľ, ktorý je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom, teda kvalifikovaným právnym zástupcom, neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o porušení jeho práva na súdnu ochranu. Sťažovateľovi súd neodoprel spravodlivosť, ibaže jeho návrhu na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v plnom rozsahu nevyhovel. Ústavou zaručené právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy pritom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým procesným návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96).

Ústavný súd aplikujúc východiská svojej stabilizovanej judikatúry na napadnuté rozhodnutie krajského súdu konštatoval, že je dostatočne odôvodnené, pričom právne závery, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy označeným rozsudkom krajského súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2, čl. 39 ods. 1 a čl. 40 ústavy a práva podľa čl. 12 Európskej sociálnej charty ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 326/07) poukázal na svoj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patria aj označené práva, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. O prípadnom porušení označených práv by bolo možné uvažovať v zásade len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením. Aplikujúc uvedený právny názor na sťažnosť sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu nenaznačujú, že by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľom označených základných

práv napadnutým rozsudkom krajského súdu, a preto aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2008